
[2019-58-RE](#)

CAUSA 2019-58-RE

(Puy Belbel c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 329-2019. Recurs d'empara

Aute del 17 d'octubre del 2019

BOPA núm. 96, del 30 d'octubre del 2019

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 17 de juliol del 2019, per la representació processal del Sr. Òscar Puy Belbel, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 31 d'octubre del 2018, dictada pel Tribunal de Corts, i contra la sentència del 28 de juny del 2019, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, combinat amb els articles 6 i 13 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les sentències impugnades i que absolgui el recurrent de la contravenció penal de tràfic de mercaderies sensibles per un valor igual o superior a 6.000,00 euros, imposant d'ofici les costes judicials causades;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 31 d'octubre del 2018, el Tribunal de Corts va dictar una sentència mitjançant la qual, entre d'altres, condemnava el Sr. Òscar Puy Belbel com a responsable penalment en concepte d'autor d'una contravenció penal de tràfic de mercaderies sensibles per un valor igual o superior a 6.000,00 €, sense la concurrència de circumstàncies modificatives de la responsabilitat, a la pena d'un mes d'arrest nocturn condicional amb el mateix termini de suspensió de la condemna i al pagament d'una

multa de 15.000,00 €.

1.2. La representació processal del Sr. Òscar Puy Belbel va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió de primera instància i, el 28 de juny del 2019, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència en què desestimava aquest recurs i confirmava íntegrament la sentència objecte de recurs.

1.3. El 17 de juliol del 2019, la representació processal del Sr. Òscar Puy Belbel va interposar un recurs d'empara contra les resolucions ressenyades del Tribunal de Corts i de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, combinat amb els articles 6 i 13 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació jurídica del recurrent

- La representació processal del Sr. Òscar Puy Belbel considera que la sentència de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia vulnera el seu dret a la jurisdicció, en el seu vessant d'obtenir una decisió fonamentada en Dret, així com infringeix els articles 6 i 13 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals (dret a la jurisdicció i recurs efectiu).

- Quant a la vulneració dels drets a la jurisdicció i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, assenyala que sempre ha negat haver entrat en territori francès, ja que no havia circulat pel túnel d'Envalira, de manera que no podia haver portat a terme cap exportació il·lícita. Entén que els fets provats deriven exclusivament de les declaracions dels agents de duana i que aquestes han estat imprecises, incoherents i amb contradiccions. Així, al·lega que no existeix cap prova material, objectiva i indubtable que confirmi aquestes declaracions (ni imatges, ni rebuts, ni cap altre element objectiu). Per tant, sosté que no existeix prova suficient de càrrec, fet que vulnera el principi de presumpció d'innocència i el dret a la jurisdicció, en el vessant d'obtenir una decisió fonamentada en Dret (article 10 de la Constitució).

- Assenyala que, segons la jurisprudència del Tribunal Constitucional, a manca de prova objectiva i material, la prova indiciària només pot constituir prova de càrrec si s'expressen els fets o indicis que estan acreditats, que siguin varis, concomitants i de natura inequívocament acusatòria, així com que s'expliciti el raonament mitjançant el qual s'arriba a la conclusió de la participació de la persona acusada.

- Entén que les declaracions dels duaners no poden constituir prova de càrrec, perquè incorren en greus contradiccions. Totes volen demostrar que se li havia establert un dispositiu de control i de vigilància, però cap dels agents va seguir la seva trajectòria. Conseqüentment, la manca de fonamentació en Dret i de proves convinents vulnera el dret a la jurisdicció en el vessant d'obtenir una decisió fonamentada en Dret, en concordança amb l'article 6 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals. Alhora, per tal com la sentència de la Sala Penal manca de motivació i dona per vàlides les declaracions dels agents, sense ponderar-les, s'ha vulnerat el dret a un recurs efectiu, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la

vulneració dels drets esmentats, que anul·li les sentències impugnades i que absolgui el recurrent de la contravenció penal de tràfic de mercaderies sensibles per un valor igual o superior a 6.000,00 euros, imposant d'ofici les costes judicials causades.

2.2. Argumentació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia

- En la sentència del 28 de juny del 2019, s'entén que ha restat acreditat (Considerant II), segons ressort de les declaracions constants i concordants dels agents de duana, tant a la instrucció com en el judici oral, que el recurrent no havia passat pel Port d'Envalira, sinó pel túnel d'Envalira. El Tribunal exposa que així es deriva de les declaracions constants i precises de l'agent núm. 122 i corroborades per l'agent núm. 101, que evidencien que el recurrent havia fet mitja volta per la N 22, advertit del control organitzat pel Servei de Duana.

- Sosté que en el moment del control realitzat a la vila del Pas de la Casa, a les cinc de la matinada, es va comprovar a l'interior del vehicle, la presència de tabac per un import superior als 6.000,00 €, alhora que considera provada la mala fe del recurrent, ja que a les cinc de la matinada les seves manifestacions manquen de lògica, atès que tot estava tancat.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem; l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd i no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució.

3.2. El recurrent fonamenta el seu recurs en la vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en concret, s'hauria vulnerat el dret a obtenir una resolució fonamentada en Dret, vulneració que deriva en la vulneració de la presumpció d'innocència, en no existir prova suficient de càrrec per condemnar-lo. I així mateix, sosté que en mancar completament de motivació respecte l'existència de prova de càrrec infringeix el dret a un recurs efectiu.

3.3. Com a qüestió prèvia a l'anàlisi dels motius del recurs d'empara i dels canons de constitucionalitat que han de ser observats, el recurrent invoca els articles 6 i 13 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals (Roma, 4 de novembre de 1950).

Esdevé doctrina reiterada d'aquest Tribunal Constitucional que els articles del Conveni esmentat no poden per si sols integrar un recurs d'empara, sinó que la seva virtualitat rau en constituir un element hermenèutic de la Constitució d'especial importància, junt amb la interpretació que dels articles de la Convenció n'efectua la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans.

En el sentit del text, es pronuncien les sentències del 6 de juliol del 2016 (causa 2015-45-RE) i del 25 de maig del 2007 (causa 2007-2-RE). En aquesta darrera s'estableix que *"D'acord amb la doctrina ja assentada en casos anteriors, el Tribunal Constitucional considera que l'article 10 de la Constitució ha d'interpretar-se tenint en compte l'article 6 del Conveni europeu dels drets humans, ja que aquest Conveni forma part de l'ordenament jurídic andorrà, de conformitat amb l'article 3.4 de la Constitució, tot i que no és una norma constitucional i, per tant, no pot ser aplicada per aquest Tribunal tal com es va declarar en el fonament primer de la sentència del 12 de maig del 2000*

(causa 2000-3-RE), però sí que val com a element d'interpretació. I, d'altra banda, en altres ocasions, fins i tot, s'ha tingut en compte la jurisprudència sobre l'article 6 esmentat construïda pel Tribunal Europeu dels Drets Humans (p. ex. fonament jurídic tercer de la sentència del 14 de març del 2001, causa 2000-17-RE)".

Per tant, les al·legacions que el recurrent en empara efectua en relació amb els articles 6 i 13 de la Conveni esmentat seran tingudes en consideració com a elements interpretatius per apreciar una eventual vulneració de l'article 10 de la Constitució.

3.4. En primer terme, convé analitzar la vulneració denunciada del dret a un recurs efectiu, que es justifica en donar per vàlides, com a prova de càrrec, les declaracions dels agents de duana, sense ponderar-les amb altres elements probatoris.

El dret a un recurs efectiu no té existència autònoma, sinó que forma part del dret a un procés degut de l'article 10 de la Constitució, com ja vam determinar en la nostra sentència de l'11 de juny del 2013 (causa 2012-30-RE):

"(...) en realitat aquesta segona vulneració, s'ha de subsumir en la relativa al dret al procés degut. Això és així, perquè en el nostre ordenament no existeix un dret autònom al "recurs efectiu". Des de la perspectiva constitucional, allò que existeix és el dret a que les regles processals que regulen l'accés als recursos legalment establerts s'interpretin i s'apliquin d'acord amb els canons d'enjudiciament propis del dret al procés degut, tot evitant interpretacions formalistes o rigoristes dels requisits processals que deixarien injustificadament buit de contingut i d'efectivitat el dret al procés degut i impedirien que els tribunals examinessin amb la cura que requereix aquest dret les pretensions i les al·legacions principals que fonamenten els recursos".

No hi ha dubte que aquest motiu del recurs d'empara ha de decaure. El canó de constitucionalitat, en matèria de recurs efectiu, entès com a integrant del procés degut, (article 10 de la Constitució i article 6 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals), exigeix que l'interessat disposi dels mitjans d'impugnació al seu abast, contra una resolució que li és desfavorable i, en concret, en matèria penal, gaudeixi de la garantia de la doble instància. També esdevé necessari que les exigències processals o pressupòsits del recurs no s'interpretin de manera rigorista o formal (*principi pro actione*).

Aquest dret ha de comportar que un altre tribunal examini les al·legacions contra aquells pronunciaments que li són desfavorables o lesius i que ho faci de manera efectiva i real, i no només formal o aparent, atès que, en aquest darrer cas, incidiria en una manca de motivació vulneradora del dret a la jurisdicció de l'article 10 de la Constitució.

En la nostra sentència del 3 de desembre del 2008 (causa 2008-16-RE) també vam posar en relleu que *"El Tribunal Europeu dels Drets Humans ha declarat en relació amb aquest article que, tot i que l'eficàcia d'un recurs no depèn de la certesa d'un resultat favorable (Pine Valley Developments Ltd i altres c/ Irlanda del 29 de novembre de 1991), cal que l'interessat no hagi estat privat de manera real de tot recurs efectiu (Bayle i Rice c/ Anglaterra del 27 d'abril de 1988, Costello Roberts c/ Anglaterra del 25 de març de 1993)".*

I si les consideracions anteriors les trasludem al cas concret, es pot observar com la part recurrent ha gaudit del dret a interposar un recurs real i efectiu, que no ha de ser confós com a favorable als seus interessos, contra la sentència del Tribunal de Corts del 31 d'octubre del 2018, la qual el va

condemnar com a responsable d'una contravenció penal de tràfic de mercaderies sensible, que va ser resolt en el fons, un cop admès, amb l'examen de les seves pretensions, per la sentència de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia del 28 de juny del 2019.

Conseqüentment, aquest motiu ha de decaure.

3.5. Pel que fa a la pretesa vulneració del dret a la jurisdicció, en el seu vessant d'obtenir una decisió fonamentada en Dret, ja que no existeix prova de càrrec per condemnar el recurrent, aquest Tribunal Constitucional ha d'efectuar les consideracions següents:

El contingut nuclear de la presumpció d'innocència el constitueix l'existència o no de prova de càrrec per poder condemnar, de manera que el bé constitucionalment protegit és que ningú pot ser condemnat sense prova de càrrec suficient, valorada de manera raonable i practicada amb totes les garanties (sentència del 13 de març del 2014, recaiguda en la causa 2013-45-RE). I també s'ha establert, de manera contundent, que *"No ens correspon, en canvi, revisar la valoració que d'aquesta prova hagi fet el jutgador, la decisió sobre l'existència de la pertinença i la valoració de les proves són qüestions de legalitat en les quals aquest Tribunal no pot entrar, llevat que el procés d'inferència que comporta tota valoració tingui fractures lògiques evidents que converteixin les conclusions i el raonament que les sustenta en arbitrari, per absurd, incoherent o il·lògic"* (sentència del 3 de febrer del 2014, recaiguda en la causa 2013-38-RE).

I, en matèria de prova indiciària, extrem que al·lega el recurrent en empara, aquest Tribunal ha admès la compatibilitat d'aquesta amb la presumpció d'innocència. Així, s'ha afirmat que es poden emprar els indicis si no constitueixen meres sospites, sinó que es basen en fets provats i que aquests portin de forma natural i clara a la conclusió assolida (sentència del 7 de setembre del 2007, recaiguda en la causa 2007-12-RE).

En primer terme, en aquest cas, no hi ha cap dubte ni cap retret respecte de la pràctica de les proves amb totes les garanties. És més, basada la prova de càrrec en la testifical dels agents de duana sobre l'activitat del recurrent, del fet que s'havia endinsat a França i havia tornat a Andorra i sobre la interceptació amb tabac per un import superior als 6.000,00 €, aquesta s'ha practicat en el plenari (judici oral) amb totes les garanties i amb respecte al principi de contradicció.

En segon terme, la prova d'indicis és aquella que possibilita arribar a l'objecte final de la prova mitjançant l'acreditació d'un fet previ que permeti assolir l'objecte final de la prova d'acord amb una regla d'experiència fundada en què habitualment la realització del fet base significa l'existència del fet que és l'objecte final de la prova (sentència del 7 de setembre del 2007, recaiguda en la causa 2007-12-RE).

En aquest cas, l'objecte final de la prova consisteix en acreditar que el recurrent era responsable d'una exportació il·lícita de tabac, ja que havia entrat en territori francès i després va tornar al Principat, moment en què va ser interceptat pels agents duaners. I aquests fets es consideren provats tant pel Tribunal de Corts com per la Sala Penal per les declaracions dels agents duaners. Aleshores, assolida aquesta conclusió, no hi ha dubte que no ens trobem davant una condemna fonamentada en prova indiciària, perquè no s'ha provat l'objecte final de la prova, sinó en una prova directa derivada de les testificals dels agents de duana que van efectuar la vigilància, el seguiment i la interceptació del recurrent. Per consegüent, no s'ha pogut produir cap vulneració de la doctrina de la Sala Penal en relació amb la prova indiciària i amb la presumpció d'innocència.

En darrer terme, s'ha d'afirmar que la valoració de les proves són qüestions que pertanyen a l'àmbit

de la legalitat. La funció del Tribunal Constitucional, que no té immediació respecte de l'activitat probatòria, s'ha de limitar a un control extern sobre el caire raonable i lògic entre el relat fàctic i l'activitat probatòria.

Des d'aquesta òptica exposada, per molt que el recurrent denunciï les contradiccions en què han incorregut, segons el seu criteri, els agents de duana, la valoració de l'activitat probatòria esdevé raonable, coherent i lògica amb el resultat fàctic al qual s'arriba, sense que existeixin dades que adverteixi el Tribunal per dubtar de la seva fiabilitat com a agents de l'autoritat, tota vegada que es descriu com un dels agents va observar com passava el vehicle pel túnel i després d'endinsar-se a França feia mitja volta i era interceptat al Pas de la Casa amb el tabac al vehicle.

Per tant, aquest motiu ha de decaure i, amb ell, la totalitat del recurs d'empara interposat.

3.6. De conformitat amb els raonaments precedents, s'ha de concloure que no s'ha produït cap vulneració del dret a la jurisdicció (article 10.1 de la Constitució), en el seu vessant d'obtenció d'una resolució raonable, motivada, fonamentada en Dret, no arbitrària i congruent, la qual cosa provoca necessàriament la inadmissió del recurs d'empara interposat.

Per tot això que s'ha exposat.

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

DECIDEIX:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2019-58-RE interposat per la representació processal del Sr. Òscar Puy Belbel contra la sentència del 31 d'octubre del 2018, dictada pel Tribunal de Corts, i contra la sentència del 28 de juny del 2019, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.
2. Notificar aquest aute a la representació processal del recurrent, al president del Tribunal de Corts, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.
3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 17 d'octubre del 2019.

Dominique Rousseau
President

Vicepresident

Josep-D. Guàrdia Canela

Laurence Burgorgue-Larsen
Magistrada

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat